

Aktuelt om finansiell rapportering:

Alternative resultatmål

Artikkelen er forfattet av:

Statsautorisert revisor
Anne-Cathrine Bernhoft
EY

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale spørsmål om finansiell rapportering. Det vil kunne være nye standarder eller tolkninger fra IASB eller NRS, men også relevante uttalelser gitt av regulerende myndigheter, eller kommentarer til andre relevante utviklingstrekk med betydning for norske foretaks finansielle rapportering. En regnskapsfaglig spesialistgruppe i EY er forfattere av spalten. Dette nummerets spalte er forfattet av statsautorisert revisor og autorisert finansanalytiker Anne-Cathrine Bernhoft. Hun er Executive Director og leder for fagavdeling regnskap i EY.

Alternative resultatmål. Justerte resultater. Alternative Performance Measures (APMs). Non-GAAP measures. Kjært barn har mange navn. Det gjelder også i dette tilfellet. Felles for de nevnte betegnelsene er at de benyttes for å beskrive finansielle størrelser for foretaket, og der utgangspunktet – litt grovt sagt – ofte er en størrelse fra finansregnskapet, justert for «et eller annet». Temaet er høyaktuelt både i Norge og internasjonalt. Stadig flere selskaper presenterer justerte resultater i tillegg til finansregnskapstallene, og undersøkelser viser at slike justeringer nesten alltid resulterer i bedre «justerte resultater» enn det som følger av regnskapet. Både ESMA (European Securities and Markets Authority), IASB og SEC har følgelig satt temaet på agendaen.

Eksempler på alternative resultatmål

En rask og uformell gjennomgang av kvartalsrapportene til noen av de største selskaper på Oslo Børs, viser at nesten alle presenterer alternative resultatmål i en eller annen form. Statoil viser blant annet til «adjusted earnings», «adjusted depreciation», og «adjusted operating and administrative expenses», Telenor presenterer «EBITDA» og «EBITDA before other income/expenses» og «organic growth ratio», Hydro viser «underlying EBIT» og «underlying net income», mens Yara presenterer «EBITDA excl. special items». Også for andre finansielle størrelser, som for eksempel balansestørrelser, presenteres justerte størrelser. Ett eksempel er «net interest bearing debt adjusted».

Aktualitet

Presentasjon av justerte resultater som del av den finansielle rapporteringen, er intet nytt. Temaet er imidlertid for tiden gjenstand for debatt både i Europa og USA. Flere kritiske røster har gitt uttrykk for bekymring for manglende transparens i denne rapporteringen, og angir at det foreligger en risiko for at slike alternative resultatmål kan forlede investorer, analytikere og andre til å tro at foretaket gjør det bedre enn det som faktisk er situasjonen.

I motsetning til størrelsene i finansregnskapet, så representerer alternative resultatmål en selvvalgt presentasjon av utvalgte deler av foretakets resultater. Vurderingen av hvilke poster som skal inkluderes og hvilke som skal holdes utenfor, gjøres av selskapet selv. Det åpner for større grad av fleksibilitet enn ved presentasjon av periodens finansregnskap. Men den store variasjonen i begrepsbruk som indikert tidligere i artikkelen, bidrar til økte utfordringer for brukerne når de skal forstå og sammenligne disse justerte resultatene. Det må imidlertid nevnes at enkelte foretak gir gode beskrivelser av de alternative resultatmålene som benyttes, samt en avstemming av disse mot finansregnskapet. Dette bidrar isolert sett til økt brukernytte, men er, som vi skal se, neppe tilstrekkelig til å berolige kritikerne.

Alternative resultatmål kan fungere som et verktøy for å gi investorene nyttig innsikt i sentrale deler av virksomheten. Det åpner imidlertid også eksempelvis for muligheten til å påvirke markedet gjennom presentasjon av fordelaktige resultater.

Financial Times har i en artikkel¹ fra 2. mai 2016 omtalt problemstillingen, og viser til at resultatene i 2015-regnskapene for US S&P 500-selskapene bare utgjorde 2/3 av de justerte resultatene som selskapene rapporterte, og angir at avstanden mellom finansregnskapsstørrelsene og justerte størrelser ikke har vært større siden finanskrisen i 2008. I USA er temaet derfor ikke overraskende svært aktuelt, og SEC er sterkt engasjert i spørsmålet om presentasjon av alternative resultatmål. Hans Hoogervorst, styreleder i IASB, viste også til tilsvarende avvik i en tale² nå nylig. Store – og stadig større – gap mellom offisielle finansregnskapsstørrelser og alternative resultatmål representerer unektelig en utfordring som det bør gjøres noe med.

For å bedre nytten og å øke transparensen av de alternative resultatmålene som presenteres, har ESMA nylig gitt ut en veiledning på området – «ESMA Guidelines on Alternative Performance Measures». Veiledningen omtales i neste avsnitt.

Til slutt nevnes at temaet er aktuelt fordi også IASB har dette på sin agenda. Det skjer gjennom «Disclosure Initiative»-prosjektet.

ESMA-veiledningen

Veiledningen gjelder for «Alternative Performance Measures (APMs)» som presenteres i prospekter og i såkalt «regulated

1 «GAAP earnings: persuasion. The growing spread between earnings reports is a worrying trend». Financial Times, 2. mai 2016.

2 «Performance reporting and the pitfalls of non-GAAP metrics». Hans Hoogervorst, Chairman, IASB. Tale til European Accounting Association i Maastricht, 11. mai 2016.

information», som eksempelvis ledelsesrapporteringsdelen av delårs- og årsrapporter for noterte foretak. Et annet eksempel er såkalt ad hoc-rapportering etter Markedsmissbruksdirektivets artikkel 17, dvs. offentliggjøring av innsideinformasjon («Public disclosure of inside information»). Rapportering fra og med 3. juli 2016 omfattes. Det er verdt å merke seg at veiledningen ikke gjelder APM-er som presenteres i IFRS-regnskapsdelen av delårs- og årsregnskaper. Ansvar for håndheving av ESMA-veiledningen i Norge vil ligge hos Finanstilsynet.

Alternative resultatmål, eller APM-er, er i veiledningen definert som «a financial measure of historical or future performance, financial position, or cash flows, other than a financial measure defined or specified in the applicable financial reporting framework».

Det følger av veiledningen at foretakene må definere de alternative resultatmålene som benyttes på en klar og forståelig måte. De må gis en meningsfull beskrivelse som reflekterer innholdet og grunnlaget for beregningen, for å unngå å forlede brukerne. ESMA klargjør også det åpenbare, nemlig at det ikke vil være anledning til å benytte overoptimistiske beskrivelser som «garantert resultat» mv.

Et annet viktig moment er at utstedere ikke vil kunne betegne poster som «engangsposter» (non-recurring), «sjeldne» (infrequent), eller «uvanlige» (unusual), uten at de reelt sett er det. Det vises i den sammenheng til restruktureringsutgifter og tap ved verdifall/nedskrivninger som eksempler på poster som sjelden vil kunne tilfredsstille kravet. IASBs styreformann Hans Hoogervorst har kommentert³ det samme, og sier «A common example is restructuring costs, which are often left out from adjusted operating profit. The problem with these 'exceptional' costs is that they keep on recurring. Indeed, restructuring costs are inevitable costs for any business that tries to stay competitive in a changing economy.»

En avstemming mellom det enkelte alternative resultatmålet og den mest relevante størrelsen i finansregnskapet skal presenteres. Dette gjelder likevel ikke i de tilfellene der de er inkludert direkte i finansregnska-

pet. Eksempler på dette er når selskapene presenterer driftsresultat eller EBITDA i resultatregnskapet. Driftsresultat og EBITDA er hyppig brukt i norske IFRS-regnskaper, men det foreligger intet krav i IFRS om å presentere slike størrelser. Både driftsresultat og EBITDA er følgelig alternative resultatmål, jamfør definisjonen angitt over. Det er for øvrig lagt til grunn at sammenligningstall presenteres for alle alternative resultatmål som rapporteres.

Et interessant aspekt ved veiledningen er kravene om begrunnelser. Foretakene skal forklare hvorfor en velger å presentere et konkret alternativt resultatmål. Brukerne skal kunne forstå relevansen og påliteligheten av disse, og det krever da en redegjørelse for hvorfor selskapet mener størrelsen representerer nyttig informasjon for brukerne. Det er også verdt å merke seg at det er krav om konsistens over tid. Det betyr for det første at definisjonen og beregningen av resultatstørrelsen må være konsistent fra periode til periode. Når et selskap i helt spesielle tilfeller likevel endrer bruken av alternative resultatmål, skal endringen forklares og begrunnes. Det betyr videre at foretaket må gi en forklaring dersom en velger å slutte å presentere et konkret alternativt resultatmål. Forklaringen skal da inneholde en beskrivelse av hvorfor en mener størrelsen ikke lenger er relevant for brukerne.

For prospekter gjelder konsistenskravet for alle perioder som inkluderes i ett og samme prospekt, men ikke på tvers av prospekter.

Det å gi alternative resultatmål en mer fremtredende plass enn IFRS-tallene i

prospektet eller ledelsesrapporteringen, vil være i strid med veiledningen. Den legger vekt på at presentasjonen av alternative resultatmål ikke skal forstyrre regnskapsbrukernes fokus på de finansielle størrelsene som følger direkte av finansregnskapet. ESMA gir ingen ytterligere forklaring på hva en mener med «fremtredende plass» (prominence), så hva som skal til for å tilfredsstille veiledningen på dette viktige punktet, er ikke umiddelbart enkelt å forstå. SEC kom i mai med noe veiledning på en tilsvarende bestemmelse i sitt regelverk, og ga noen eksempler på når alternative resultatmål gis en mer fremtredende plass enn regnskapstallene. Dette gjelder for eksempel når: alternative resultatmål presenteres med større font og/eller i fet skrift uten at det samme gjøres for finansregnskapstallene, en utelater finansregnskapstall fra beskrivelsen, en inkluderer en uba-

KONTORPLASS LEDIG OMGÅENDE

i hyggelig fellesskap med advokater og regnskapsfører.

Adresse er St Olavsgate 28.

Møterom og resepsjonstjenester.
Leieforholdets varighet kan avtales nærmere.

Kontakt advokat Signe Blekastad på
e-post signe@advokatblekastad.no

³ «Mind the GAP (Between non-GAAP and GAAP)». Hans Hoogervorst, Chairman, IASB. Tale ved Korean Accounting Review International Symposium, 31. mars 2015.

Regnskap

lansert beskrivelse/analyse av alternative resultatmål versus finansregnskapstall mv.

Veiledningen fra ESMA gjelder som angitt for informasjon som publiseres fra og med 3. juli 2016, og jeg vil nok forvente å se visse justeringer i den presenterte informasjonen for Q2 2016 som en tilpasning til den nye veiledningen. På områder som eksempelvis kravene om å gi begrunnelser for bruk av alternative resultatmål samt balansering av fremstillingen av alternative resultatmål og finansregnskapsstørrelser, er det ikke urimelig å tro at det er rom for noe forbedring hos enkelte norske foretak.

IFRS og alternative resultatmål

Veiledningen fra ESMA omfatter som nevnt ikke alternative resultatmål som presenteres som del av finansregnskapet. Et interessant spørsmål er da om det foreligger planer for regulering av bruken av alternative resultatmål i finansregnskapet.

IASB har gjennom prosjektet Disclosure Initiative arbeidet med forbedring av den finansielle rapporteringen. En har i den forbindelse gitt uttrykk for at bedre dis-

plin i presentasjonen av finansregnskapet kan bedre brukernytten for investorene, og at IASB nettopp av den grunn har sett på spørsmålet om alternative resultatmål som del av Disclosure Initiative-prosjektet. Det foreligger for øyeblikket ingen planer om å forby bruken av alternative resultatmål i finansregnskapene, men prosjektet er ikke ferdigstilt, og gitt det negative fokuset dette har for tiden, så er det grunn til å forvente at spørsmålet vil bli nøye vurdert fremover. Et moment i saken er selvsagt også at praksis med å inkludere alternative resultatmål i finansregnskapet synes å være svært ulik i ulike land. I Norge har vi riktignok i relativt liten grad praksis for å inkludere slike størrelser i finansregnskapet (med unntak av driftsresultat og EBITDA), mens i andre europeiske land som Storbritannia og Danmark ser vi en helt annen situasjon der omfanget av slike størrelser inkludert i finansregnskapet til dels er betydelig.

IASB har vært opptatt av at alternative resultatmål ikke må få en mer fremtredende plass i IFRS-regnskapene enn det IFRS-tall har. En har likevel fra tid til

annen sett at nettopp det er tilfellet. Dette er bakgrunnen for at IASB allerede har gjort visse endringer i IAS 1. De planlegger også å inkludere spørsmålet om alternative resultatmål i et diskusjonsnotat om prinsipper for opplysninger. Diskusjonsnotatet skal etter planen publiseres i løpet av året.

Endringene i IAS 1 gjelder med virkning for regnskapsåret 2016. Disse endringene klargjør at delsummer som presenteres i resultatregnskapet, totalresultatoppstillingen og balansen må gi en dekkende fremstilling. Det klargjøres også at slike delsummer må være forståelige, konsistente, og ikke må gis en mer fremtredende presentasjon enn delsummer og summer som følger av IFRS-reglene.

DIGITALISERINGS- UTGAVE HØSTEN 2016

Revisjon og Regnskap nr. 7-2016 vil i tillegg til det vanlige tidsskriftet også inneholde en egen digitaliseringsutgave.

I digitaliseringsutgaven gis praktiske råd om hvordan digitalisering kan øke nytteverdien av de tjenestene som tilbys av blant annet revisorer og regnskapsførere.

Les også om suksessfaktorene som bør følges, og fallgruvne som må unngås.

Annonsepriser og bestilling

Priser er som for det ordinære tidsskriftet, se revisorforeningen.no

For bestilling:
Kontakt Lillen Meinich Jacobsen
Telefon: 22 49 49 90
Mobil: 920 98 490
E-post: l.m.jac@online.no

revisorforeningen

